

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी
आदेश

०७०-WO-०३३०

विषय : उत्प्रेषण परमादेश समेत ।

मानचित्र राष्ट्रिय मासिक पत्रिकाका सम्पादक International Federation of Journalist का सदस्य जिल्ला भापा, दमक नगरपालिका वडा नं. ५ बस्ने टीकादेवी भण्डारी (अस्मिता) १

रिट निवेदक

विरुद्ध

अध्यक्ष, अन्तरिम चुनावी मन्त्रिपरिषद्, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौं १
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौं १
कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं १
प्रमुख निर्वाचन आयुक्त, निर्वाचन आयोगको कार्यालय, बहादुरभवन, काठमाडौं १
निर्वाचन आयोग, निर्वाचन आयोगको कार्यालय, बहादुरभवन, काठमाडौं १

विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम यस अदालतको असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं आदेश यस प्रकार छ :

रिट निवेदन व्यहोरा :

म रिट निवेदक मानचित्र राष्ट्रिय मासिक पत्रिकाको सम्पादकको हैसियतले महिला हक अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्ने संचारकर्मी हुँ । २०७० मंसीर ४ गते हुने भनिएको संविधानसभाको

दोश्रो निर्वाचनका लागि उम्मेदवारी दर्ता प्रक्रियामा निर्वाचन आयोगले असंवैधानिक र गैरकानूनी तरीकाबाट दलहरूले दिएको उम्मेदवारहरूको नाम दर्ता गरी अन्तिम नामावली प्रकाशन गरेकोले सो असंवैधानिक कार्य सार्वजनिक सरोकारको विषय भएको हुँदा न्यायिक उपचारका लागि रिट निवेदन पेश गर्दछु ।

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३ मा संविधानसभा गठनको व्यवस्था गरिएको पाइन्छ । धारा ६३(१) मा नेपाली जनता आफैले नयाँ संविधानको निर्माण गर्न यस संविधानको अधीनमा रही एक संविधानसभाको गठन हुनेछ भन्ने व्यवस्थाअनुरूप २०६४/१२/२८ गते नै संविधानसभा गठन निर्वाचनबाट भइसकेको र उक्त संविधानसभाले नेपाली जनताको संविधान निर्माण गर्न नसकी मिति २०६८/२/१४ गते विघटन भयो । चार राजनीतिक दल (नेपाली काँग्रेस, एनेकपा माओवादी, नेकपा एमाले र मधेशी मोर्चा) को सिफारिशमा धारा १५८ बमोजिम बाधा अड्काउ फुकाउने आदेश २०६९/११/३० मा जारी भई सोहीबमोजिम सम्माननीय प्रधानन्यायाधीश खिलराज रेग्मीज्यूलाई अन्तरिम चुनावी मन्त्रिपरिषद्को अध्यक्ष पदमा नियुक्त गरेको अवस्थामा यसरी नियुक्त भएका अन्तरिम चुनावी मन्त्रिपरिषद्को अध्यक्ष प्रधानन्यायाधीश खिलराज रेग्मीको मन्त्रिपरिषद्ले सिफारिश गरी राष्ट्रपतिद्वारा नियुक्त भएका प्रमुख निर्वाचन आयुक्तसमेतका आयुक्तहरूको निर्वाचन आयोगले नेपाल सरकारले संविधानसभाको निर्वाचनको घोषणा गर्नुपूर्व नै स्वेच्छाचारी ढंगबाट निर्वाचन प्रयोजनको लागि भन्दै दल दर्ताको कार्यक्रम जस्ताकार्यहरु गर्दै आएकोमा निष्पक्ष, धादलीरहित स्वच्छ र स्वतन्त्र निर्वाचन गर्ने जिम्मा लिएको निर्वाचन आयोगले पछिल्लो पल्टको कार्यमा दलको तर्फबाट संविधानसभाको सदस्यका लागि उम्मेदवारी दर्ता र अन्तिम नामावली प्रकाशन गर्नेक्रममा महिलाहरूको नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२, १३, २०, ६३(५) ले प्रदत्त मौलिकहकमा गम्भीर आघात भएको छ ।

निर्वाचन आयोगले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३(५) मा व्यवस्था भएको संवैधानिक प्रावधानअनुसार संविधानसभाको निर्वाचनमा दलहरूले उम्मेदवारी दिँदा प्रत्यक्षतर्फको र समानुपातिकतर्फको दिइने उम्मेदवारीको संख्या जोडेर कुल संख्यामा न्यूनतम एक तिहाई उम्मेदवार महिला हुनु पर्ने संवैधानिक व्यवस्थाको वेवास्ता गर्दै अधिकांश दलहरूको उम्मेदवारीमा महिलाको संख्या एक तिहाई नपुगेको र निर्वाचन आयोगले अन्तिम नामावली प्रकाशित गर्दा जम्मा उम्मेदवारहरूको संख्या ६१२८ मध्ये महिलाहरूको जम्मा संख्या ६६७

मात्र भएकोले कुल उम्मेदवारहरूको १०.८९% मात्र महिला उम्मेदवार रहेको छ । नेपालमा बहुमत संख्यामा रहेको महिलाहरूलाई उम्मेदवारी दर्तामा एक तिहाई भन्दा कम संख्यामा राखी दलहरूले पेश गरेको उम्मेदवार नामावलीलाई निर्वाचन आयोगले असंवैधानिक ढंगबाट दर्ता गरी अन्तिम नामावली प्रकाशित गरेको र सोही कार्यअनुरूप नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद् समेतले कार्य गर्दै आएको हुँदा विपक्षीहरूले संवैधानिक मान्यताहरूको उल्लंघन गर्दै संविधानका विभिन्न प्रावधानहरू र महिलाहरूका आधारभूत संवैधानिक मौलिक हक अधिकारबाट वञ्चित गरेकोले उक्त कार्य असंवैधानिक भई बदरभागी छन् ।

२०७० मंसीर ४ गते हुने भनिएको संविधानसभाको दोश्रो निर्वाचनका लागि उम्मेदवारी दर्ता प्रक्रियामा निर्वाचन आयोगले अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३(५) मा व्यवस्था भएको संवैधानिक प्रावधानअनुसारको संवैधानिक प्रक्रिया पुरा नगरी मिति २०७०/७/८ गते प्रकाशित गरेको संविधानसभा सदस्यको उम्मेदवारहरूको नामावली प्रकाशन कार्य असंवैधानिक र कानूनी त्रुटिपूर्ण भएको हुँदा उक्त कार्यले महिलाको मौलिक हक हनन् र नेपालको अन्तरिम संविधानको उल्लंघन भएको हुँदा अन्य प्रभावकारी कानूनी उपचारको व्यवस्था नभए नरहेको हुँदा विपक्षीको असंवैधानिक कार्य उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी संवैधानिक एवं कानूनी व्यवस्थाअनुसार दलहरूलाई महिला उम्मेदवारहरूको संख्या एक तिहाई पुर्याउनु, पुर्याउन लगाउनु भनी विपक्षीहरूका नाममा परमादेशको आदेश जारी गरी निवेदनको टुंगो नलागेसम्म निर्वाचनका कुनैपनि कार्यहरू नगर्नु नगराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको निवेदनपत्र ।

यस अदालतबाट भएको प्रारम्भिक आदेश :

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको मागबमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी यो आदेश र रिट निवेदनको एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाई त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेश गर्नु । निवेदन मागबमोजिम तत्काल निर्वाचनसम्बन्धी कार्यहरू रोक्नु पर्ने कुरा औचित्यपूर्ण नदेखिएकोले अन्तरिम आदेश जारी गरिरहनु परेन । साथै प्रस्तुत निवेदन निर्वाचनसँग सम्बन्धित रहेको र मिति २०७०/८/४ गते सो निर्वाचन हुने मिति तोकिएको हुनाले प्रस्तुत रिट निवेदन सम्बन्धमा विपक्षीहरूबाट मिति २०७०/७/२२ गतेसम्म लिखित जवाफ प्रस्तुत

गर्नु भनी रीतपूर्वकको म्याद तामेल गरी यस सम्बन्धमा सुनुवाईको लागि मिति २०७०/७/२४ गतेको पेशी तारेख तोकी विषयवस्तुको गम्भीरताको आधारमा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ को नियम ६३(३)(च५) बमोजिम अग्राधिकार प्रदान गरी प्रस्तुत रिट निवेदन सम्बन्धमा नियमानुसार गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०/७/१३ को आदेश ।

विपक्षीहरुबाट प्रस्तुत गरिएको लिखित जवाफ व्यहोरा :

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३ को उपधारा (५) मा “उपधारा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि महिलाको हकमा उपधारा (३) को खण्ड (ख) बमोजिम समानुपातिक प्रतिनिधित्वमा हुने संख्यामा उपधाराको खण्ड (क) अनुसार दिइने उम्मेदवारीको संख्या जोडेर कुल संख्यामा न्यूनतम एक तिहाई उम्मेदवारी दिनुपर्नेछ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ । निर्वाचन आयोगको निर्वाचन कार्यक्रमबमोजिम पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणालीतर्फ राजनीतिक दलहरुले दिएका कुल उम्मेदवार ४९१४ मध्ये महिला ५९० रहेको छ भने समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीतर्फ राजनीतिक दलहरुले उम्मेदवारको बन्दसूची पेश गरेको कुल ११०१० मध्ये ५५०८ महिला उम्मेदवारहरु हुनुहुन्छ । दुबै निर्वाचन प्रणालीतर्फ राजनीतिक दलहरुले कुल १५९२४ जनाको उम्मेदवारी दिएकोमा महिला उम्मेदवारको कुल संख्या ६०९८ रहेको र जसअनुसार राजनीतिक दलहरुको दुबै निर्वाचन प्रणालीतर्फका कुल उम्मेदवारहरु ३८.३०% रहेको देखिन्छ । रिट निवेदकले रिट निवेदनमा उल्लेख गरेको जम्मा उम्मेदवारहरुको संख्या ६१२८ मध्ये महिलाको जम्मा संख्या ६६७ मात्र रहेको र कुल महिला उम्मेदवार १०.८९% रहेको भन्ने तथ्य गलत छ ।

स्वतन्त्र, स्वच्छ, निष्पक्ष ढंगबाट संविधानसभाको निर्वाचन सम्पन्न गर्न आयोगले आफ्नो कार्यतालिकाअनुरूप मतदाता शिक्षासम्बन्धी तालिम कार्यक्रम, सुरक्षासम्बन्धी तालिम कार्यक्रम, निर्वाचन अधिकृतहरुलाई तालिम कार्यक्रम, अनुगमन सम्बन्धी तालिम, निर्वाचन पर्यवेक्षणसम्बन्धी तालिमलगायतका तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी सम्पन्न गरिसकेको छ । साथै आयोगले निर्धारित मितिमा निर्वाचन सम्पन्न गर्न विभिन्न ऐन, नियम निर्देशिका तर्जुमा, मतदाता नामावली संकलन र अध्यावधिक राजनीतिक दल दर्ता र निर्वाचन चिन्ह वितरण, निर्वाचन सामग्री प्राप्ति ढुवानी र वितरण, मतपत्र छपाई तथा वितरण, जनशक्ति व्यवस्थापन, सुरक्षा व्यवस्थापन, मिडिया अनुगमन, मतदान केन्द्रमा कर्मचारी खटन पटनको तयारीलगायतका निर्वाचन चक्रअनुरूपका सम्पूर्ण काम कारवाही अगाडि बढाई आयोगले सम्पादन गर्नुपर्ने निर्वाचनको लागि सम्पूर्ण तयारी गरिसकेको अवस्थामा निर्वाचन प्रक्रिया नै अवरुद्ध गराउने गरी रिट निवेदन दायर भएको

हुँदा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रमुख निर्वाचन आयुक्त नीलकण्ठ उप्रेती र निर्वाचन आयोगका तर्फबाट परेको छुट्टाछुट्टै लिखित जवाफ ।

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३ को उपधारा (५) र संविधानसभा सदस्य निर्वाचन अध्यादेश, २०७० को दफा ७ को उपदफा (५) मा महिला उम्मेदवारको संख्याको हकमा समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबमोजिम दिइने महिला उम्मेदवारको संख्यामा पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीअनुसार दिइने महिला उम्मेदवारको संख्या जोडेर कुल संख्यामा न्यूनतम एक तिहाई उम्मेदवार हुनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । निर्वाचनमा के कस्तो व्यक्तिलाई के, कति संख्यामा उम्मेदवार बनाउने तथा संवैधानिक एवं कानूनी प्रावधानअनुसार समाजका हरेक समुदाय वा वर्गको प्रतिनिधित्व कसरी गराउने भन्ने विषय सम्बन्धित राजनीतिक दलहरूको नै भएको तथा सो कार्यमा यस मन्त्रालयको कुनै संलग्नता नरहेको हुँदा असम्बन्धित निकाय यस मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई दायर गरिएको रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका तर्फबाट परेको लिखित जवाफ ।

संविधानमा गरिएको व्यवस्थाबमोजिम राजनीतिक दलहरूले उम्मेदवारी दिए नदिएको हेर्ने अधिकारसम्पन्न निकायको रूपमा संविधानले नै निर्वाचन आयोगलाई जिम्मेवारी दिएको र संविधानबमोजिम निर्वाचन आयोगले स्वतन्त्र रूपले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारको सम्पादन गर्ने हुँदा यस विषयमा नेपाल सरकारलाई विपक्षी बनाउनु पर्ने औचित्य नै देखिँदैन । रिट निवेदनमा उल्लिखित विषय नेपाल सरकारको अधिकारक्षेत्र र दायराभित्र पर्ने विषय नभएकोले सो सम्बन्धमा थप केही उल्लेख गरिरहनु पर्ने प्रयोजन नरहेकोले प्रस्तुत रिट खारेज गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय एवं आफ्नो हकमा समेत मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्षले प्रस्तुत गरेको लिखित जवाफ ।

यस अदालतको आदेश :

नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश भएको प्रस्तुत निवेदनसहितको मिसिल संलग्न कागजातहरूको अध्ययन गरी विपक्षी निर्वाचन आयोगका तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री खेमराज ज्ञवालीले प्रस्तुत गर्नुभएको बहससमेत सुनी निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुने हो होइन, सोही विषयमा निर्णय दिनुपरेको छ ।

यसमा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३(५) मा भएको व्यवस्थाबमोजिम संविधानसभाको निर्वाचनमा राजनीतिक दलहरूले उम्मेदवारी दिँदा प्रत्यक्ष र समानुपातिकतर्फको

उम्मेदवारीको संख्या जोडेर कुल संख्यामा न्यूनतम एक तिहाई महिला उम्मेदवार हुनुपर्नेमा अधिकांश दलहरूको महिला उम्मेदवारीमा एक तिहाई नपुगेको र निर्वाचन आयोगले अन्तिम नामावली प्रकाशित गर्दा जम्मा उम्मेदवारको संख्या ६१२८ मध्ये महिलाको संख्या ६६७ भई १०.८९% मात्र महिला उम्मेदवार रहेकाले सो उम्मेदवारको नामावली प्रकाशन कार्य असंवैधानिक र कानूनी त्रुटिपूर्ण हुँदा सो बदर गरी संविधान र कानूनी व्यवस्थाअनुसार महिलाहरूको उम्मेदवारको संख्या एक तिहाई पुर्याउनु, पुर्याउन लगाउनु भनी परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने समेतको निवेदन माग भएकोमा, विपक्षी निर्वाचन आयोगसमेतमा तर्फबाट प्रस्तुत गरिएको लिखित जवाफमा पहिलो हुने निर्वाचित हुने प्रणाली र समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली गरी दुवैतर्फ राजनीतिक दलहरूले कुल १५९२४ जनाको उम्मेदवारी दिई महिला उम्मेदवारको कुल संख्या ६०९८ रही ३८.३० प्रतिशत रहेको र निर्वाचन आयोगले संविधान र कानूनअनुरूप नै निर्वाचनको कामकारवाही अगाडि बढाएकोले गलत सूचना उल्लेख गरी दायर गरेको रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्ने उल्लेख गरेको पाइन्छ ।

निवेदकले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३(५) मा भएको व्यवस्थाबमोजिम संविधानसभा सदस्य निर्वाचनमा राजनीतिक दलहरूले उम्मेदवारी दिने क्रममा कम्तिमा एक तिहाईको संख्यामा महिलालाई उम्मेदवार बनाउन पर्नेमा सो नगराएको भनी जिकिर लिएको देखिन्छ । लोकतान्त्रिक पद्धति अपनाएका जुनसुकै मुलुकका नागरिकले जनताबाट निर्वाचित हुने क्रममा आफू सहभागी भएको राजनीतिक दल या स्वतन्त्र रुपमा भएपनि उम्मेदवारी दिई जनताबाट निर्वाचित हुने चाहना राख्नु स्वाभाविक नै हुन्छ । यदि कोही त्यस्तो निर्वाचन प्रणालीमा प्रत्यक्ष या अप्रत्यक्ष रुपमा सहभागी नभएपनि समावेशी सिद्धान्तको आधारमा विभिन्न जाति, वर्ग या महिलासमेतको तर्फबाट चासो राखिनु पनि स्वाभाविक नै हुन जान्छ । निवेदकको देशको संविधान निर्माण गर्ने क्रममा संविधानसभा सदस्य निर्वाचनमा संविधानबमोजिम राजनैतिक दलले संविधानले निर्दिष्ट गरेअनुरूपको प्रतिशत कायम रहने गरी राजनैतिक दलले उम्मेदवारी दिए नदिएतर्फ चासो रहेको देखिन्छ । प्रतिष्पर्धात्मक बहुदलिय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था, वालिग मताधिकार, आवधिक निर्वाचन जस्ता निर्वाचन प्रणाली र मान्यता अंगिकार गरी नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले निर्वाचन प्रणालीलाई संविधानको प्रस्तावनामा स्थान दिएको समेत छ । लोकतन्त्र शान्ति, सम्वृद्धि, अग्रगामी आर्थिक, सामाजिक परिवर्तनमार्फत राज्यका आधारभूत विषयवस्तुलाई समेत ध्यानमा राखी संविधानले परिकल्पना गरेको

नयाँ संविधानको निर्माणका लागि संविधानसभाको गठनलगायतका विषयसँग सम्बन्धित संविधानसभा सदस्य निर्वाचनका लागि राजनैतिक दलहरूले उम्मेद्वार चयन गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यान दिनुपर्ने, राजनैतिक दलहरूले उम्मेद्वारहरूको सूचिकृत गर्दा महिला, दलित, उत्पीडित जाति/आदिवासी जनजाति, पिछडिएको क्षेत्र, मधेशीलगायत अन्य वर्गसमेतको कानूनमा व्यवस्था भएबमोजिम समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउनु पर्ने व्यवस्थासमेत संविधानले गरेको छ । संविधानमा उल्लेखित प्रावधानबमोजिम राजनैतिक दलहरूले उम्मेद्वारी दिए नदिएको भन्नेतर्फ हेर्ने क्रममा सर्वप्रथम नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३(५) मा भएको सम्बन्धित व्यवस्था अललोकन गर्नु वाञ्छनीय हुन आउँछ ।

“उपधारा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि महिलाको हकमा उपधारा (३) को खण्ड (ख) बमोजिम समानुपातिक प्रतिनिधित्वमा हुने संख्यामा सो उपधाराको खण्ड (क) अनुसार दिइने उम्मेद्वारीको संख्या जोडेर कुल संख्यामा न्यूनतम एक तिहाई उम्मेद्वारी दिनु पर्नेछ” भन्ने उल्लेख भएको पाइन्छ । संविधानको धारा ६३(३) को देहाय (क) मा पहिलो हुने निर्वाचित हुने निर्वाचन प्रणालीतर्फ २४० जना र धारा ६३(३) को देहाय (ख) मा समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीतर्फबाट ३३५ जना निर्वाचित हुने व्यवस्था भई दुबैतर्फ गरेर जम्मा ५७५ जना रहने व्यवस्था भएको देखिन्छ । यसरी संविधानमा उल्लेखित प्रावधानबमोजिम दुबैतर्फ गरेर महिलाको उम्मेद्वारको संख्या न्यूनतम एक तिहाई हुनुपर्ने हुन्छ ।

संविधानसभा सदस्य निर्वाचन जस्तो महत्वपूर्ण निर्वाचन प्रक्रियामा महिलाहरूको बढी भन्दा बढी प्रतिनिधित्व हुन उपयुक्त हुने जिकिरका साथ निवेदकले निर्वाचन प्रक्रियामा समेत महिलाको यथोचित प्रतिनिधित्वको प्रश्न उठाई यस अदालतसमक्ष संविधानको उपयुक्त व्यवस्थाअनुरूप हुन प्रस्तुत रिट निवेदन दायर गरेको देखिएपनि यी निवेदिकाले निर्वाचन आयोगले अन्तिम नामावली प्रकाशित गर्दा कूल ६१२८ उम्मेद्वारमध्ये महिला उम्मेद्वारको संख्या जम्मा ६६७ मात्र भई कुल उम्मेद्वारको १०.८९% मात्र महिला उम्मेद्वार रहेको भनी उल्लेख गरेको देखिएको तर विपक्षी निर्वाचन आयोगको लिखित जवाफबाट दुवै निर्वाचन प्रणालीतर्फ राजनीतिक दलले कुल १५९२४ जनाको उम्मेद्वारी दिई महिला उम्मेद्वारको संख्या ६०९८ रही जम्मा ३८.३०% उम्मेद्वारी रहेको भनी उल्लेख गरेको समेत देखिँदा निवेदकको निवेदन जिकिर गलत सूचनालाई टेकेर लिएको देखियो ।

अतः निर्वाचन आयोगको लिखित जवाफमा महिला उम्मेद्वारको संख्या यकीन

गरी कुल उम्मेदवारमध्ये एक तिहाई भन्दा बढी संख्यामा महिला उम्मेदवार रहेको भनी उल्लेख गरेबाट निवेदकले निवेदन दिने क्रममा उल्लेख गरेको महिलाको उम्मेदवार संख्या गलत सूचनाको आधारमा उल्लेख गरेको पाइएको र हाल संविधानसभा निर्वाचन नै सम्पन्न भइसकेकोले निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नु निरर्थक हुने हुँदा प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत :- कमलप्रसाद ज्ञवाली
(रा.प.द्वितीय)

कम्प्युटर गर्ने :- कल्पना बर्तौला

इति सम्वत् २०७१ साल जेठ २७ गते रोज ३ शुभम् .....